

Naš List

Neodvisno politično glasilo za Slovence

Izhaja vsak torek in petek: ako je ta dan praznik, pa dan poprej. Velja za celo leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrt leta 2 K. — Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istocasno vposlane naročnine se ne ozira. — Posamezne številke po trafikah po 10 v. Pošilja se tudi „Slov. Gospodinja“ posebej.

Z mesečno prilogo
Slovenska Gospodinja

Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Uredništvo „Našega Lista“ v Ljubljani. Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo je v Kamniku, kamor naj se izvoli pošiljati naročnino in reklamacije. — Oglasi se računajo tristoletna petit-vrsta po 12, 10 in 8 vin. za 1-, 2- oz. 3krat, za večkrat izdatno znižane cene.

Vsebina: Proč od Avstrije. — Nedostatki na kmetih. — Politični pregled. — Štajersko: Razno. — Primorsko: Razno. — Kranjsko: Kranjskim Slovincem v preudarek. Razno. Podlistek: Tortura pri čarovnicah.

Proč od Avstrije.

Avstrijska vladna politika daje stoinstokrat priliko, da se vprašamo, ali smo sploh še v Evropi, ali je Avstrija res prištevana med civilizirane države, kajti malo kje je toliko brezpravnih ljudij, kakor ravno v naši državi. Tisoč in tisoč ljudij, cele narode tlači naša vlada k tlom, samo da se more en sam veseliti!

Znano je, da se je avstr. vlada vedno potegovala za vse drugo, samo za to ne, kar je avstrijskega. Avstrijski cesarji so hoteli igrati vedno prvo vlogo v Nemčiji, hoteli so vladati samo Nemcem: Habsburžan je Slovence še vedno dosledno zanemarjal. Zgodovina nam je živa priča te trditve.

Od prvega Habsburžana Rudolfa I. do danes: vsa ta vlada nam ne kaže družega, nego odločno stremljenje potisniti Slovence k tlom na korist nemštvu. In koliko časa se ni zdelo to do najnovejših dni celo na najvišjih mestih kot nekaj samobsebi umljivega. Saj je znan našega vladarja izrek, da je on le nemški knez, če tudi ga zdaj tako skrbno taje.

Odkar je podlegel nesrečni češki kralj Otokar vsled izdajstva od Habsburžanov podkupljenega Milote z Dédie in bil ubit na Moravskem polju leta 1278., — od tedaj je tudi rešeno vprašanje, ali naj bo Avstrija nemška ali slovanska država. Habsburžana Rudolfa I. odločilna zmaga je zadala tudi naši državni politiki odločilno potezo: na eni strani smo morali dajati svoje najboljše moči, da je mogla vlada uganjati svojo nemško politiko, na drugi strani je dobil na nas vpliv Rim, čim smo prišli pod Habsburško vladarsko rodbino.

Tortura pri čarovnicah.

(Konec.)

Skrbno pa so pazili pri torturah, da ni mučenica izdihnila v rokah svojih rabljev. Če se ji je bližala zadnja ura, so jo odnesli v ječo, da malo okreva in morejo potem z mučenjem nadaljevati.

Drugi pisec Soldan nam je ohranil cel protokol takega čarovniškega procesa v Nemčiji. Zapisnik o mučenju čarovnice se glasi tako:

„Jo privežejo; stoka: „ne morem povedati, ali naj lažem? O gorje, gorje, ljubi gospodje!“ — Je trdovratna. Obležajo ji škorenj in ga malo privijejo. Kriči: „Naj lažem? Obtežim svojo vest? Ne morem potem več moliti.“ Dela se, kakor da ji je na jok, pa nobene solze nima v očesu. „Resnično ne morem, pa če mi odtrgate noge.“ Dasi so navijali škorenj močnejše, vendar ničesar ne prizna. „O vi prisilite človeka do vsega“. Kriči jaderno. „O ljubi gospod Bog! Saj bi priznala, če bi le mogla; ali saj sami pravite, da se lagati ne sme.“ Privijajo še bolj. Upije

Ko je imel Rudolf I. velike boje z Otokarjem, je proklel papež Miklavž III*) vse somišljenike in privržence češkega kralja, in še danes so Habsburžani na papeški prestol eden največjih zaveznikov.

Od tega leta je bila težnja vse avstrijske vladne politike v Nemčiji. Za nas Slovence se ni nihče zmenil, pač pa so nas poznali, kadar so nas hoteli zatirati ali pa nas rabili kot vojake, da smo prelivali na bojnih poljih svojo srčno kri za tujo gospodo, ki ni imela nobenega srca za nas, nobenega razumevanja za naš jezik, nobenega smisla za slovenskega naroda potrebe in zahteve.

Avstrija je bila s svojo zunanjo politiko v Nemčiji tako angažovana, tako globoko se je zagrizla tekom stoletij v te svoje fiksne ideje o vodilni vlogi na Nemškem, da se še danes ne more oprostiti te germanske politike.

Ko so dobili Nemci svojega Bismarka in je ta naprej vlekel avstrijsko vlado za nos, in nas potem strahovito pobil leta 1866., bi bilo pričakovati, zlasti ker se je naš cesar s pogodbo zavezal, da se odpove enkrat za vselej vsem težnjam v Nemčiji, da se odpove vsem agitacijam, ki so jih Habsburžani toliko stoletij tako zvesto gojili — od tega trenutka dalje je bilo pričakovati, da uvidijo tudi na najvišjih mestih brezumnost dosedanje politike. Toda kdor je kdaj iskal v avstrijski politiki previdnosti in globine, se je vsakokrat kruto prevaral.

Poraz avstrijske vojske leta 1866. je značil obenem poraz vse dosedanje naše politike — se je pa od tedaj pri vladi kaj izpremenilo? Prav nič! Ostalo je vse, kakor je bilo prej, vzlic leta 1866.!

Če je hotela naša vlada do tega leta samo vse nemško in dati celi avstrijski državi nemški značaj, bi bilo to končno razumeti, ker so še vedno upali, da se jim posreči dobiti trdna tla na Nemškem, kjer je mnogokrat odločeval vso usodo le Habsburžan. Ali s strahovitim porazom

*) Fr. Palacky: Dějiny národu českého.

obupno. — „Ljubi gospodje, ne delajte tako strašno. Če vam pa nekaj rečem, hočete, naj povem vedno več.“

O drugem procesu proti čarovnici v okolici mesta Trier iz leta 1572. nam pripoveduje dr. Henen v svoji knjigi, iz katere posnamemo sledeče:

Neka Eva iz Kena je bila obtožena razmerja s peklenkim poglavarjem. Znala naj je coprati in tako tudi začarala enega svojih hlapcev, da jo je pričel strastno ljubiti. Zagovarjala se je s tem, da ne zna čarovati in je dala svojemu hlapcu samo en prstan, ker ji je obljubil hlapec, da jo poroči. Zopet je bila popoldne istega dne zaslišana, pa ker je povedala ravno isto, so jo izročili hlapcem, da jo mučijo.

Iz obupa je izpovedala najbrezmiselnije stvari. Samo da bi jo nehali mučiti, je imenovala nekaj oseb, ki naj so je naučile čarovništva. O neki ženski je n. pr. trdila, da je speljala njeneža moža s pomočjo čarovnije na nezvesto pot. O neki drugi je povedala, da jo je le-ta naučila, kako se vzbudi ljubezen v moškem. Dati

leta 1866. ni padla samo nekdanj tako močna država globoko doli do skorajšnje brezpomembnosti, ampak ji je bilo od tedaj naprej odvzeto prav korenito vsako upanje, uveljaviti se zopet med Nemci.

Avstrijska vlada ni napravila po svojem krahu nobenega obračuna svoje dotedanje politike, ni vpogledala v notranje-državne razmere, da bi na podlagi teh uravnala svojo nadaljno politiko, ni se potrkala na svojo vest, ni pokazala nobenega čuta odgovornosti, nobenega kesanja: ostala je nepoboljšljiva.

Ali si je drugače mogoče misliti, da daje državi, v kateri živi komaj 36% Nemcev proti nad 60% Slovanov zunanje lice in bistvo političnih vodilnih misli samo to, kar je nemškega, kar koristi Nemcem in škoduje Slovanu. Da imamo na zunaj kakor znotraj vsi Avstrijci nemški značaj, se zgodi le tako, da je 60% Slovanov brez pravic, brez vpoštevanja, brez spoštovanja. Nemški jezik nam je postal jezik rablja, v nemškem imenu so nas oropali pravic, v nemškem znamenju nas izsesavajo še nadalje. To je višek avstrijske vladne politike!

Danes seveda, ker imamo nekaj desetletij takozvano ustavo, so odgovorni za te čine ministri, prej so določevali smer taki politiki Habsburžani tudi tako, da se je o njih to znalo. Ako vodijo vladni možje politiko še v naprej v istem smislu, ne kažejo družega, da izvršujejo to v naprej; kar so prejeli.

Glavne poteze habsburške politike v Avstriji so oropanje pravic tistim, ki ni čutil in mislil nemški. Tako nastopajo proti Čehom, Slovincem, Hrvatom, Madžarom itd. Kdor se je temu početju siloma uprl, je bil za to strahovito poplačan. Omenjamo naj samo ogrsko revolucijo leta 1848—49., kjer so se dvignili Ogri proti nasilju naše politike: najzaslužnejši generali so viseli med nebom in zemljo s tanko vrvjo okrog vratu, s pečatom puntarja na čelu, v resnici pa so se dvignili samo proti nemški dunajski vladi. Tudi kdor se je skesano izpo-

se mu mora jesti hruško, v kateri je kapljica lastne krvi. Tako hruško je dala tudi svojemu hlapcu.

Ker je bilo to priznanje še vse premalo, so jo mučili groznejše. Eva je samih bolečin kričala; naj jo samo izpuste, saj pove vse. Res zna coprati.

Ko so prenehali z mučenjem, je priznala, da se je naučila čarovati pri oni ženski, ki je zaprla njenemu možu seme. Povedala je, kje in kako se je sešla v družbi one ženske s hudičem, se odpovedala bogu in se zaklela hudiču rekoč: „Odpovem se bogu in se zapišem hudiču, katerega last sem.“ Pripoznala je tudi še hujše stvari, ki jih je počela s hudičem.

Mnogo je bilo tudi duhovnikov, ki so se uprli takim grozotam in verovanju v čarovnice, ali svojo neustrašenost so poplačali ponajvečkrat na goreči gromadi. Leta 1590. so živega sežgali nekega opata, eno leto prej nekega dekana, leta 1591. zopet nekega dekana, leta 1593. več pastorjev, kaplanov itd.

Ni naš namen, razpravljati strašnost tortur še nadalje, kajti odgrinjala se nam bi vedno

Lyceal bibliothek

vedal in obljubil nadaljno pokorščino — tudi on ni našel usmiljenja in milosti v očeh habsburške politike. Spominjamo naj samo na upor Tatenbaha, Frangipana Petra Zrinjskega. Tega so odpeljali na šafot ravno iz iste ječe, v katero so vrgli Habsburžani 30 let kasneje Rakočija II. S tem da je sedanji cesar avstrijski dovolil prepeljati Rakočijeve ostanke iz Turčije, kamor je ubežal, v domovino, je tako rekoč pripoznal, da je bil Rakoči kakor drugi bojevnik za pravično stvar.

Vsemu kar ni nemškega, sovražna politika Avstrije se je pokazala tudi napram malim balkanskim slovanskim narodom. Kakšna je bila hvaležnost Habsburžanov Hrvatom, ko so jim le-ti hiteli na pomoč proti Ogrom in upornim Dunajčanom, je tudi splošno znano.

Kaj čuda, ako je bila naposled čaša polna do vrha. Ogrska kriza je brez usmiljenja odkrila plašč naše politične mizerije na vladnih odločilnih mestih, pokazala je naše tiranstvo razgaljeno pred celim svetom. Na Balkanu nikogar bolj ne sovražijo, kakor Avstrije, ki se je bližala njim v prijateljstvu, da jih hinavski pripravi ob njih samostojnost in pravice. Hrvatje so svojo Habsburžanom prijazno politiko iz leta 1848. popolnoma izpremenili in se podali na najskrajnejšo točko nasprotnega konca. V Bosni trpinči Avstrija mohamedanskega kakor krščanskega Slovana do krvi; Dalmacija je samo še na papirju avstrijska kronovina: po duhu je protiaustrijska, ali kar pomenja pri nas isto: protidunajska.

Plod dosedanje avstrijske vladne politike ni bil torej drugega, kakor da so se dvignili na vseh koncih in krajih ljudje — Ogrsko, Srbija, Bolgarija, Bosna-Hercegovina, Dalmacija, Hrvatska itd. — z enim glasnim klicem: proč od Avstrije.

Avstrija ne pomenja tu skupine dežel, ne pomenja pod eno krono bivajočih narodov, ne pomenja ne teritorija ne državne misli, ampak pomenja sistem. Sistem kršenja, ropanja pravic, teptanje narodnih šeg in navad, zaničevanje Slovanov, do neba vpijoče krivice — to pomenja pri nas Avstrija. Avstrija ali umor 60% Slovanov proti 36% Nemcem.

Eden glavnih podpirateljev take politike je bil naš zunanji minister Goluhovski. Slovani in boginja pravičnosti bi poskakovali veselja, da ne pomenja njegov odstop nič drugega nego samo premenitev firme, sistem pa ostane isti kot prej.

Z ozirom na dejstvo, da je danes proti takemu sistemu že vse po konci, zlasti z ozirom na vedno izrazoviteje težnje Hrvatov, Bošnjakov, Hercegovcev in Dalmatincev: Proč od Avstrije, se nam nehote vsiljuje vprašanje:

Kaj Slovenci? —

Nedostatki na kmetih.

(Iz kroga somišljenikov na deželi.)

V.

Na kmetih ima klerikalizem svoj temelj, ker je dobiti tu največ neizobraženih ljudi. Sicer

ista podoba: nedolžna ženska pade v roke rablju, ki ima nalogo, izsiliti iz nesrečnice priznanje, da je čarovnica, da je bila v zvezi s hudičem, da je jahala na metli in počenjala s peklenščkom in drugimi zli duhovi najnesramnejše stvari.

Omenimo naj samo, kako je izgledal v tistih časih nraveni popis, tičoč se kake čarovnice. Izmed tisočev iz te dobe ohranjenih navajamo, ne da bi izbirali, koj prvega, ki nam je na razpolago. Obsodba je bila završena v Lipskem leta 1622. in se je glasila razsodba kakor sledi:

„Zaprta M. L. je trdo izpraševana (in scharf-fer Frage) povedala in priznala, da je čarovnica in se je navadila coprnij približno pred 18 leti od domače učiteljice, ki je bila kot čarovnica kasneje tudi sežgana. Pripoznala je, da se je zgodilo, ko je prišel k njej njeni žlahtnik, hudi duh, v obliki ubogega moža, ki se mu je zapisala za vse večne čase, na kar ji je dal v potrdilo tri vinarske novce. In ko je spal prvič pri njej, je imel črno obleko, črn klobuk poln rumenega perja, rdeče nogavice in kravje noge,

pravijo naši klerikalni voditelji, da vzgojujejo slovenski narod. Toda kako? Prinesite mu izobrazbo brez strankarstva in vaš vpliv pade kakor bi mignil, ker bi potem kmet sam spoznal, da je zanj klerikalizem poguben.

Liberalni agitatorji seve niti tega niso storili, kar klerikalci. Le-ti nas hočejo izobraziti z raznimi cerkvenimi bratovščinami, ki jih bo kmalu med Slovenci toliko, da bo treba odpreti za vsakega količjak klerikalnega kmeta poseben popis, da ne pozabi, v kolikih takih bratovščinah je vpisan. Tudi kam je že vse romal.

Za druge stvari, kar bi kmetu močno koristilo, zlasti dobro časopisje, nima nikdar denarja, na božjih potih pa porabi čisto svoje zadnje in prve prihranke. Razmeroma mnogo žrtvuje kmet za razne katoliške in mladeniške shode, ki nimajo drugega namena, kakor potisniti ga čim globlje v slepo nevednost, ker ob takih prilikah se mu razgreva le strast, ker čuje, da hočejo sovražniki katoliške cerkve uničiti cerkev in da se mora postaviti temu v bran vsak katoliško zaveden človek.

Največji agitator klerikalizma, in naj je ta katoliški, protestantovski ali kakršenkoli, je redno tisti stan, ki je tudi pričel s tem gibanje, duhovniški.

Duhovnik je pri nas na kmetih neko višje bitje, imenovan povsod samo le „gospod“. Mladi, 22 ali 23leten fant, ko zapusti komaj semenišče, pa je že imenovan „častiti gospod“ po vseh klerikalnih listih. Proti temu bi seveda nihče ni česar ne imel, če bi se govorilo o vsakem človeku spoštljivo, ali če pomislimo, da nazivljejo pogostokrat klerikalni listi osivele može za barabe, backe itd., se mora zdeti vendar slehernemu malo čudno, kako različno je pri njih spoštovanje pred — ljudmi!

„Gospod“ pomeni na kmetih le duhovnika, in kdor ne govori o duhovniku le s tem imenom, ga vsak kmet pogleda po strani ali mu vzame celo v zlo, češ, še gospoda ne spoštuje.

Zaradi tega ima tudi duhovščina na kmetih tak vpliv, ker misli seljak, da se duhovnik niti zlagati ne more kot — božji namestnik. Seveda, duhovnik je podvržen prav tako slabostim, kakor vsak drug človek, če mu je dana prilika.

Prigovarjati kmetu, da je klerikalizem zanj poguben, je vse zaman. Preveč je še neveden. Slovenski Narod in ostalo slovensko liberalno časopisje, je skušalo omajati vpliv duhovščine pri kmetu, a izbrali so si napačno taktiko, ko so začeli zabavljati in napadati duhovnike. Vsako malenkostno, po največ le osebno napako duhovnika so dopisniki takoj razkričali v javnost, navadno napravili iz komarja konja, dostikrat pa si tudi kar izmislili ali verjeli praznim govoricam in duhovnik je potem dokazoval, kdor se druži s takimi ljudmi, naravnost greši, ker vsak pošten človek uvidi, kako po krivici se blati tam duhovščina in tudi vera.

Duhovnik je tudi na leci povzdignil glas proti takemu postopanju. Sicer ne spada politika v cerkev, ali če se trezno pomisli, je bil včasih duhovnik upravičen, da je bil proti takemu časopisju tudi na leci, ne da bi pri tem zlorabil

ji dal tedaj v plačilo groš, povedal, da mu je ime Janez. Zgodilo se je tedaj v prvič in na zemlji. Njegov skrivnostni del je bil trd in mrzel, in je rodila po štirih tednih pet zlih duhov, ki so izgledali kot beli črvi in imeli črne glave. Dala je potem te nestvore na nogo neke Margarete in jo tako začarala. Ko pa je prišel hudič k njej v druge in imel z njo opraviti, se je zgodilo v sobi njene hiše, ko je bil njeni mož na podu. Imel je tedaj na sebi sivo obleko in siv klobuk, rujav šop perja za trakom, rumene nogavice in desna noga mu je bila oslovsko. Ni ji dal več v plačilo treh vinarjev. To pot je rodila troje hudih duhov, ki jih je zacoprara v nogo neke druge ženske, tako da je začela kmalu strašno bolehati na tej nogi. In jetnica izpove nadalje, da je bil v teh 18 ali 19 letih hotnik tako mnogokrat pri njej, da tega ne more prešteti. Je bil še včeraj pri njej v ječi in spal z njo skupaj. Ves čas, kar je v ječi, sta imela skupaj opraviti petkrat, ali nikoli ji ni dal več treh vinarjev kot plačilo. Tako je tudi izpovedala, da je poleg imenovanim

vero. Sicer pa duhovščini vera pri agitaciji precej dobro služi, češ: „naša stranka brani sveto vero, ki jo hočejo sovražniki uničiti. Torej, kdor se čuti katoličana, pomagaj nam, da mi zmagamo, da ne pridejo taki ljudje do gospodstva, ki preganjajo vero“. In ker je naš kmet premalo izobražen, da bi uvidel, koliko je na vsem resnice, zato se tudi vda terorizmu duhovščine, ker meni, da stori s tem dobro delo, če pomaga, „reševati vero“.

Kdor trezno misli, mora uvideti, da se z napadanjem in natolcevanjem proti duhovščini ne izpodkopava klerikalnega vpliva. Treba je povzdigniti kmeta na višjo stopinjo izobrazbe, treba da pride sam do spoznanja, da je klerikalizem zanj in za vsakega poguben. Tedaj prične že sam misliti, kako se iznebi tistih, ki mu hočejo biti tudi v politiki neomejni gospodje. Žalostni konec liberalizma kaže tudi, da se s takim terorizmom, kakor ga je hotelo uveljavljati njih časopisje, ravno nasprotno doseže, kar se namerava. Torej, kdor se zanima, da se kmeta reši vpliva klerikalizma, naj deluje na to, da se povzdigne kmeta na višjo stopinjo izobrazbe. Šele potem pride naše ljudstvo do spoznanja, do lastne razsodnosti, potem pade pogubni klerikalizem, ker ta ima le pri neukih ljudeh svojo zaslombo.

VI.

Pri nas na kmetih ima tudi slepi patriotizem do države svoj temelj. Mirno lahko rečem, da je vsak Slovenec, ki more biti v sedanjih časih še vnet za Avstrijo, ali zelo neveden, ali vleče drobtine z državne mize, ali pa je tako kratkoviden, da ne pozna, kdo mu je sovražnik in kdo prijatelj. Ravno pri naših neizobraženih ljudeh dobiš največje patrijote.

Patrijotizem je nam Slovencem škodljiv. Vlada se nas ne boji, zato so tudi vse naše zahteve o izboljšanju enakopravnosti i. t. d., brez vrednosti, ker vlada pozna priprosto slovensko ljudstvo in ve, kako je vneto za državno misel, ki je vsenemška. Zlasti o prihodu kakega člana dinastije kaže naše ljudstvo skrajno klanjanje in pozdravljanje. Zlasti širijo naši klerikalni listi patrijotično misel med ljudstvo. Namreč zato, ker je dinastija klerikalna in dokler vlada v državi taka dinastija, ima tudi cerkev več pravic, zato se pa tudi cerkev in dinastija strinjata. Dokler je ljudstvo klerikalno, se tudi dinastiji ni treba bati za obstanek. Če pa se svojega družabnega mesta masa zave, če spozna, da smo vsi stanovi enako rojeni, torej tudi pred Bogom in ljudem vsi enaki, se zaveda tudi svojih drugačnih pravic.

Ko bi se naše ljudstvo postavilo ob vsaki priliki na odločno stališče, mržnjo do vsega, kar je dunajskega, tedaj bi zavel z Dunaja nov veter, vlada bi se nas bala in tedaj bi tudi mi Slovenci lažje dosegli svoje pravice.

Da se vlada boji, kadar ji kak narod pokaže zobe, to priča „reška rezolucija“. Dokler se niso Hrvati odločno postavili proti vladi; rajši s hudičem, kakor z Dunajem, do tedaj jih je vlada prezirala; hrvaški deputaciji so tik pred cesarjevo sobo na Dunaju celo vrata pred

osebam storila še kravi nekega posestnika, da ni imela več mleka, ampak ga je dobila ona, napravila iz tega sir. V vsakem hlebcu je bilo po dvoje zlih duhov. In kdor je jedel potem od tega sira, je dobil hudobne duhove v sebe. 18 let je imela s hudičem razmerje in ko bi gotov čas potekel, bi ji zlomil vrat, jo vzel s seboj v peklo itd. Ker je ujetnica M. L. tudi pred javnim sodom (öffentlichem gebehten peinlichen Hals-Gerichte) še enkrat vse svoje izpovedi potrdila oziroma so se ji nekatere iznova dokazale: Naj bo torej vsled svojih pripoznanih grdobij, ker je bila v zvezi s hudičem in imela z njim opraviti ter začarala raznim ljudem hudobne duhove, torej jim delala s coprnijo škodo, kaznovana, da živa zgori na grmadi.“

Iz tega je torej razvidno, kako strahovite so morale tedaj biti prestane muke, da so ženske izpovedale vse take gorostasne izmišljotine, kakor so bile navedene kot utemeljitev smrtne obsodbe. Na podlagi takih izsiljenih zgodb je šlo na tisoče nesrečnih žrtev na gromado.

nosom zaprli. Sedaj pa ne hodijo Hrvatje nič več prosjači na Dunaj, ampak so se postavili vladi prav odločno po robu, zato so pa postali tudi gospodje pri avstrijski vladi vsi mehki, in če bi zdaj prišla še enkrat hrvaška deputacija na Dunaj, bi ji odpirali vsa vrata na stežaj.

Naše časopisje, brez razločka, bi moralo zavzeti odločno stališče proti naši vladi in to idejo širiti med ljudstvom, zlasti časopisi, ki so močno razširjeni med priprostim ljudstvom, kakor n. pr. Domoljub, a njegovi uredniki širijo rajši neko nesmiselno patrijotično misel, pravo podrepništvo.

Tudi naše učiteljstvo naj se zave svoje tozadevne vzgojevalne naloge. Tisti hip šele, ko se upa postaviti slovenski narod vladi po robu, nas bo šele ta vpoštevala.

Zato ne širite med priprostim narodom patrijotizma, ker s tem ga le vbijate! Zapirate mu oči za dejanski položaj, da ne vidi, kdo mu privija verige.

VII.

Prav nesramno zlorabljajo naše neuko ljudstvo razni politični agitatorji. Kot vzgled navedemo Goče, Soro, Knežak. Zapeljani kmetski volilci so šli v boj za nekatere osebnike, ki so se pri tem okoristili, trpeli nič in se potem na tistem smejali, kmet, ki se je postavil po robu in se pretepaj, pa je potem sedel v ječah.

Pri tem zapeljevanju kmetškega ljudstva se ne da izvzeti nobene politične stranke; obe izkoriščata svoje privržence. Razni agitatorji delajo za nekaterne, ki bi radi prišli na krmilo, a ne, da bi imeli pri tem zaupanje pri ljudstvu, dostikrat niti zmožnosti ne; zlasti pri klerikalni agitaciji za županske stole, kamor postavijo včasih prav nevedne ljudi, a ki bi radi dobili v roke oblast, a se ne marajo spuščati sami v boj, zato se pa vdobi vedno dovolj takih ljudi, ki se bojujejo za le-te. Seveda vlečejo zato razne dobičke. Ti stopijo pred nevedno kmetiško ljudstvo in napeljujejo vodo na svoj mlin. Dostikrat napravijo taki poštenjakarji, videč, da imajo propasti, pretepe in pobijanja, da bi dosegli silo, kar ne morejo drugači. To se je dogodilo pred par leti v Gočah, lani v Knežaku in letos v Sori.

Kdor pa hujska, ta je navadno vselej popolnoma nekriv. Seveda oblast drži najbolj na tiste, ki so nasilno nastopali. Edino pravilno bi bilo, da se tiste, ki pripravijo nevedno ljudstvo do pretepa, prav občutno kaznuje.

VIII.

Izvrsten pojem ima naše kmetško ljudstvo o javnih shodih. Seveda igra pri tem največjo ulogo agitacija. Naj priredi javen shod politična stranka v kraju, kjer je v manjšini, pošteni nasprotni agitatorji že začno hujskati svoje privržence: „razbijmo shod, pokažimo govorniku, da nismo njegovi privrženci“; in to navadno že prej, predno začne nasprotnik kaj govoriti. Da je vsak politični shod velike važnosti, naj ga priredi ta ali ona stranka, o tem ne pride našim hujskačem na misel: glavno je, da pokažejo svoj — glas!

Ravno na političnih shodih se lahko pokaže političnim strankam vsa njihova slabost. Kdor je nasprotnega mišljenja, in zapazi slabe strani govornikovih izvajanj, naj govorniku v obraz pove: tam pa tam ravna stranka slabo, torej je stranka slaba in ni vredna, da jo ljudstvo postavi na krmilo. Na ta način zgubi stranka, če ni zmožna izvršiti svojih dolžnosti, ugled pri raznih pristaših. Če pa nasprotniki samo stremijo po tem, da shod razženejo, potem ima to več slabih posledic za nje, kakor za nasprotnike, ker govornik lahko to vporabi za orožje, češ, sedaj lahko vsak vidi, da se me boje, ker dobro vedo, da povsod ravnajo pravilno, zato pa mi ne puste do besede.

Tisti, ki agitirajo za motenje političnih shodov, ali sploh za preprečitev, pa ne pokažejo drugega, kakor svojo popolno nevednost, popolno neizobrazbo in kar je še slabše: svojo surovost.

Politični pregled.

Nov zunanji minister.

Mesto odstopivšega Goluhovskega smo dobili novega ministra za zunanje zadeve v osebi

bivšega poslanika na Peterburškem dvoru žlahtnika Aehrenthal (izg. Erental). Aehrenthal je sin nekega veleposestnika na Češkem, stopi sedaj v 52. letu svoje starosti. Nemški krogi smatrajo padlega Goluhovskega kot žrtev Ogrom na ljubo in hočejo vsled tega vlado interpelirati. Ogrski listi pišejo k temu imenovanju, da pade Aehrenthal prav tako kakor Goluhovski, ako bi nasprotoval ogrskim težnjam. Goluhovski je bil poleg eden najbolj nerodnih politikov, ki smo jih imeli, tudi vnet zagovornik trozveze.

Vojni minister — demisijoniral.

Naš vojni minister Pittreich je podal cesarju ostavko, ki jo je ta sprejel. Kot vzrok njegovega odstopa se navaja odpor, na katerega je zadel pri ogrskih političnih krogih s svojo zahtevo o povišanju števila rekrutov za 21.000 in o dovolitvi vojnega kredita 450 milijonov kron za novo oboroževanje vojske. Naslednikom imenujejo v obče sedanjega ministra za domobrambo, Schönaicha. — Pittreich je postal pred štirimi leti naslednik Kriegshaminrov.

Volilna reforma.

V poslanskih krogih upajo, da se doseže vsak hip kaka oblika glede zahteve po dvetretjinski večini, na katero bi lahko pristale vse stranke, da bi ne bilo — kakor je dejal dr. Šusteršič — nobenih premaganih, nobenih zmagovalcev. Bojni duh se je v odseku malo potolažil. Slovenci, Čehi in socialisti so izjavili, da glasujejo vsi proti zahtevi po dvetretjinski večini. — Omeniti moramo ob tej priliki, da je pridobil dr. Šusteršič, odkar je v odseku, mnogo na ugledu pri vseh krogih na škodo — slovenskim liberalcem. Naš urednik je imel te dni razgovor z nekaterimi odločilnimi krogi, ki niso mogli dovolj prehvaliti dr. Šusteršiča, kot navdušenega zagovornika in bojevnika za volilno reformo —.

Novi ministri na Francoskem.

Tudi Francoska ima zdaj nekaj novih ministrov. Ministerski predsednik je postal bivši socialist in časnikar Clémenteau (izg. Klemansô), vojni minister je postal Picquart (izg. Pikár), ki je znan iz Dreyfusovega (Drejfičevega) procesa. Svojčas je bil oropan že vseh vojaških dostojanstev, sedel je na zatožni klopi kot veleizdajalec, danes se je našla pravica in ga odškodovala z najvišjo častjo za prestane sramotitve. Minister za delo in blaginjo, najslavnejši govornik francoske zbornice Viviani, je bil svoj čas socialni demokrat, danes stoji v vrstah neodvisnih socialistov. Zunanji minister je postal Pichon (izg. Pišô), ki je bil svoj čas poročevalec pri listu, ki ga je izdajal sedanji ministerski predsednik in je še danes njegov zvest pristaš. Še kot poslanec se je večkrat zaganjal v trozvezo Italijo-Avstrijo-Nemčijo. Ostali ministri so manj znamenite prikazni, nekateri so pa še isti, kot so bili prej. — Novi francoski kabinet se odločno naslanja na radikalno in socialistično levo krilo v francoski zbornici.

Štajersko.

Kaznovano preziranje slovenščine. Novi slovenski „Štajerc“ piše: Dne 21. julija zavrnila nam je pošta v Poljčanah eden izvod našega lista z dolgo nemško opazko. Mi smo list pošti vrnili in sklicujoč se na §. 19. drž. tem zakona zahtevali, da se nam dotična opazka naznani v slovenskem jeziku. Ker nismo prejeli nikakega odgovora, smo se pritožili na načelnika dotične pošte. Pred nekaj dnevi pa nas c. kr. poštni urad ljubljanski obvesti, da se je proti dotičnemu uradniku uvedlo v naši zadevi kazensko postopanje. Tukaj, kmetje, spet vidite, da se vendar da kaj doseči in da so postave tudi za nas Slovence veljavne. Treba se je le potegovati za svoje pravice. Zato pa, držite se zgoraj navedenega zakona, govorite povsod slovenski, zahtevajte po vseh uradih na svoja slovenska vprašanja slovenski odgovor. In v katerem uradu bi vas zasmehovali radi tega ali vam celo pretili s kako kaznijo, tisti urad nam takoj naznanite.

Baron Rudolf Apfaltrern celjski okrajni glavar gre v pokoj. Okrajno glavarstvo celjsko je največjih na Slovenskem ter gotovo eno naj-

važnejših postojank glede naše narodno politične uprave. Pričakujemo od vlade, da nam v Celje pošlje političnega uradnika, ki bo vsestransko verziran, pošten in objektivno mož ter slovenščine popolnoma vešč. Odhajajoči zapusti med Slovenci celjskega okraja dober spomin.

Novo društvo. V nedeljo 28. t. m. bode se slovesno otvorilo novo „Pevsko in bralno društvo“ na Zg. Ponikvi s sledečim sporedom: 1. Pozdrav. 2. Slavnostni govor. 3. Petje. Poje domači moški zbor. 4. Prosta zabava. Vršijo se pri g. M. Semečniku. Da se bode slavnost povečala, vabijo se posebno bližnja bratska društva k obilni udeležbi. Gosti od blizu in daleč dobro došli! Vstopnina prosta. Odbor.

V Žrečah pri Konjicah so letos šolo razširili v štirirazrednico, in kot nova učiteljska moč nastopi tam službo absolvirana kandidatka gđe. Zora Senčar.

Za pogorelce v Radmirju je do sedaj nabranih 2583 K. Naj bi se našlo mnogo posnemalcev.

Laško. 15. novembra t. l. ob 11. uri zjutraj bode pri c. kr. okraj. finančnem ravnateljstvu v Mariboru konkurenčna razprava o glavni zalogi tobaka v Laškem. Ponudbe naj se do omenjenega dne pošiljajo zapečatene na omejeno oblastvo.

Glasilo nove stranke prične izhajati v kratkem. Kakor znano, je celjska slovenska tiskarna tiskanje tega lista odklonila, vsled tega ga je prevzela v tisk nova tiskarna v Krškem.

Iz Gradca se nam poroča vesela vest, da se tamkaj snuje že dolgo zaželjeni „Sokol“. Nekaj let se je že deloma telovadilo pri češkem Sokolu, a sedaj je že dosti moči za samostojno društvo. Če sodimo po zanimanju, ki izhaja tudi od drugih slovanskih narodnosti za novo društvo, smemo upati, da bo ustanovni občni zbor, ki se vrši v soboto, dne 27. oktobra t. l. ob 8. uri zvečer v veliki dvorani „Zur Stadt Neugraz“, mnogobrojno obiskan. Upamo torej, da se bodo graški Slovani v velikem številu odzvali povabilu in z ustanovitvijo podprli slovanski živelj v Gradcu.

Primorsko.

Osebnosti. Abondio Contin, policijski svetnik v Gorici, je premeščen k policijskemu ravnateljstvu v Trst. Na njegovo mesto pride policijski komisar Casapiccola iz Červinjana. — Profesor na državni gimnaziji v Gorici gospod Gustav Novak je pomaknjen v VII. čin. razred.

V pomislek nekaterim iz sod. okraja Podgrad v Istri. Ilirsko-Bistriški notar dr. Žnidarič je znan kot strasten prijatelj vsega kar je nemškega. Ta mož si je že lepih tisočakov nabral iz žepov slovenskega ljudstva. Da ima lepe dohodke iz bistriškega okraja, naj že bo, ker je edin notar v tem okraju, a malo bolj nečuvno je, da mu prebivalci slovenskega Podgradskega okraja znosijo letnih 4000—6000. Dopisniku je precej nejasno, kaj je pravi vzrok temu, da bojkotirajo Podgradčani narodnjaka Dobrovčiča, tamošnjega notarja, in polnijo žepe nemčurja Žnidariča; in zraven še napravijo kake tri ure dolgo pot iz Podgrada v Bistrico. Notar Dobrovčič je vsled tega bojkota prišel v veliko zadrego; kaj ne, če mu največji del od vzame kdo drugi. Ko bi bil dr. Žnidarič naroden notar, naj bi že hodili k njemu v pisarno, a takemu zagrizencu polniti žepe, je prehudo. Da se zavedni Podgradski krogi malo ne ganejo in ne začno prebivalstvo ustavljati, naj ne hodi k tujemu nemčurjskemu notarju, ko ima doma zavednega narodnjaka, pač kaže, da so Podgradčani premalo zavedni. Naj bi se tamošnji krogi vendar enkrat malo pobrigali zato. Če nikakor ne morejo shajati s tem notarjem, naj pa delujejo na to, da dobe družega. Sicer so pa precej sami pripomogli, da so razmere pri njihovem notarju precej slabe. Naj se vendar enkrat vzdramijo in se obrnejo nazaj k Dobrovčiču, ki tudi cenejše tarife uporablja, sicer mora priti mož do bankerota. Zato so tudi pisane te vrste, da se Podgradčani opozore, naj ne puste narodnega Dobrovčiča — do blamaže

— Jenko, Vovk in drugi bolj odlični krogi v Podgradu, v tem oziru se malo ganite.

Nemci ob Adriji. Neka nemška tvrdka je kupila ob kanalu Valentinisovem pri Tržiču zemljišče 40 njiv za 360.000 kron v industrijske svrhe. Tudi 10 drugih njih zemljišča je bilo kupljenih v tak namen.

Trst in Ljubljana. Tržaški delavski list „Lavoratore“ prinaša že dva meseca članke o nečuvnih rezmerah v tržaški bolnici. Vlada je naposled sklenila preiskati tamošnje razmere in poverila to nalogo okrajnemu zdravniku dr. pl. Bedenu. V Ljubljani je tudi bolnica in podobni deželni dobrodelni zavodi, o katerih so se razkrili največji škandali, vendar do sedaj je bilo vse dobro. Kakor v Trstu, tako mora priti tudi v Ljubljani.

Senožeško notarsko pozicijo prevzame — ker naj je tu premalo zaslužka za samostojnega notarja — znani posilinemec, notar iz Ilirske Bistrice, dr. Žnidarič, ki ima že itak obilo lepih dohodkov. Se ne najde res nobenega toliko podjetnega slovenskega notarja, ki bi prevzel na kak način posle tega okraja?

V Prvačino dobe kot postajenačelnika nekega velikega Nemca na mesto v Gorico odhajajočega dosedanjega prvačinskega postajenačelnika Mraka. Tako služijo železnice kot sredstvo za import Nemcev v slovenske dežele!

Veliko gonjo so vprizorili italjanski listi v Trstu proti Jadranski Banki, ki seveda take izbruhe pač lahko prenese. Jadranska banka izkazuje že 40 milijonov prometa in so poleg drugih Italjanov zadolženi pri njej tudi vsi — uradniki tržaškega tako nad vse laškega magistrata.

V Pulju je Narodni Dom že dozidan. Prva veselica v njem bo Miklavževa.

Kranjsko.

Kranjskim Slovincem v preudarek!

V Celoveu izhajajoči Mir prosi za ponatis sledečih vrstic:

Z otvoritvijo nove železnice se je odprla našim bratom onstran Karavank najbližja pot v središče naše dežele, v Celovec. Že od nekdaj so radi prihajali Gorenjci v Celovec, celo dolga in težavna vožnja čez Ljubelj jih ni zadrževala, pa mislite, da je slovenstvo na Koroškem imelo kaj dobička od takih svojih bratov? Naravnost povedano, nobenega, kajti svoj denar so puščali v nemških trgovinah, v nemških gostilnah, govorili so pa povsod, kamor so prišli, dosledno le — nemško, kolikor so znali. Piseu tega sestavka je znan mož, ki že leta prihaja v Celovec, pa je odgovoril na vprašanje, zakaj nikdar ne pride v slovensko družbo: „V Celoveu smo rajši malo bolj „tajč“. Nova železnica nam bo privedla v Celovec dovolj slovenskih gostov iz Kranjskega. Prepričani smo, da se bo marsikdo rajši pripeljal nakupovat v Celovec, kakor pa v Ljubljano, ker mu je Celovec bližji. In šel bo v nemško trgovino, v nemško gostilno, govoril bo nemško ter pustil svoj slovenski denar človeku, ki se bo za njim norca delal, češ, „naj le prihajajo bedasti Kranjci k nam, da nam le polnijo žepe; mi pa ostanemo, kakor smo b'li.“ Če že nosite svoj denar v Celovec, bodite vsaj toliko ponosni, da bodete povsod, kamor pridete, govorili slovensko! Verjemite, da je ni trgovine, niti gostilne v Celoveu, kjer ne bi znali našega jezika. Ako vam nočejo postreči na slovensko zahtevo, pa pojdite drugam: uspeh takega dela se bo kmalu pokazal, kajti „groš“ pri Nemcu vedno vleče. Ni pa slabšega, kakor če izpodkopujete ugled slovenskega naroda s svojim nemškutarjenjem. Če bi Kranjci tako delali, kako naj potem koroški slovenski kmet dela drugače. Pomnite, da pri nas nemščina ni „nobel“, kakor jo nekateri smatrajo na Kranjskem, temveč le sredstvo za ubijanje slovenstva. Nadejamo se, da te besede ne bodo zastoj.

Osobne vesti. Davčni pristav v Vipavi Rihard Boltavzer je imenovan davčnim kontrolorjem in premeščen k davčnemu uradu

v Višnjo goro. Davčnim pristavom v Vipavi je imenovan narednik Drobivnig iz Celovca. Anton Križman, davčni oficijal v Cerknici, je imenovan glavnim davčnim kontrolorjem v Kamniku. Davčni adjunkt Maks Cotar v Krškem je imenovan na svojem mestu davčnim oficijalom.

Ljubljanski župan je dobil od srbskega kralja Petra red sv. Save III. reda. Isto odlikovanje je prejel lani tudi neki madjaronski hrvatski poslanik: dokaz, da se na srbskem dvoru kaj malo menijo, komu naklonijo odlikovanje. Kakor čitamo, je ljubljanski župan red sv. Save odklonil.

Na Jesenicah bi radi imeli tako kranjski vladni krogi kakor kranjski Nemci vse nemško. Koliko že niso naselili tam svojih ljudi iz vseh krajev, celo iz rajha. Temu stremljenju ponemčevanja gre na roke tudi železniška uprava, ki je sramotno prezrla vse Slovence in imenovala postajenačelnikom tukajšnjega obratnega železniškega urada Nemca, ki ne zna niti besedice slovenski.

Referati liberalnih zdravnikov-veščakov v obč. svetu ljubljanskem. Zadnjič smo, vršeči zopet enkrat herostratsko delo, napisali notico o kulturnem delu naših liberalcev glede oskrbe Salezijanskega zavoda z mestnim vodovodom. Pritisti priliki smo tudi izrazili svoje začudenje, kako to, da sta bivši mnogoletni navdušeni soc.-demokratični sodrug dr. Iv. Oražen in dr. K. Bleiweis tako krčevito molčala v celi zadevi, ki je vendar eminentno medicinske važnosti. Bili smo namreč tako naivni, da smo mislili, ta gospoda se morda pečata saj z medicinskimi referati, če že ne z medicino, mogoče tudi, da sta enkrat kje na kaki „rajži“, in da se za to nista zglasila. Ali dober prijatelj, ki bere naše dnevnike in njihove anonse, nam je pojasnil, da o „rajžah“ ni govora, da ni nobeden od gospodov ta teden odšel ali se vrnil s potovanja, ampak da sta oba gospoda v Ljubljani, in sicer preobložena z delom. S kakim, nam prvi prijatelj ni mogel povedati. A imeli smo srečo, in dobili drugega prijatelja, ki nam je tudi to zadevo pojasnil. In tedaj smo zvedeli, da je imel dr. Oražen v seji obč. sveta referat: „o rekurzu izvoščkov proti odredbi magistrata, da mora biti po noči na kolodvoru 6 voz“ — dr. Bleiweis pa: „o rekurzu gostilničarjev proti prepovedi magistrata, da smejo automati igrati samo do 10. ure zvečer!“ Kakor vidimo, jako strokovni referati — in mi čisto nič ne dvomimo, da sta jim gospoda bolj kos, kot medicinskim! Beli Ljubljani pa čestitamo na njenih referentih.

Pri Novem Mestu se je zgodila minule dni na cesti huda nezgoda. Peljal se je na kolesu oženjeni Langer, oče več nepreskrbljenih otrok, iz Novega Mesta in zadene na cesti proti Ratežu na Fihtenauskega hlapca, čigar konji so se biciklja prestrašili. Langer je padel pri tem na tla in si levo nogo v kolenu zlomil. Voznik se za nezvestnega ponesrečenca ni niti najmanj zmenil. Da ni prišel slučajno po cesti neki orožnik, bogzna, koliko časa bi ležal ponesrečenec brez vsake pomoči. Hlapčeva surovost zasluži primerno kazen.

Idealist-kapitalist. Dr. Oražen je prevzel — kakor nam piše somišljenik iz Ljubljane — pivovarno Auerjevih dedičev in dal napraviti 22 novih samonemških nadpisov: Kühl-lokale, Gährkeller, Heitzraum, Maschinenhaus, Gang, Binderei, Vorratskeller itd. Ko ga je nekdo opozoril, naj napravi vendar slovenske nadpise, je dejal, da teh imen ni mogoče predstaviti v slovensščini! Da bi vprašal gospod doktor vsaj kakega hlapca! Žalostno je, da se dobi akademično izobražen — izobražen? — Slovenec, ki se tako žalostno razkrinkava pred celim svetom. Žalostno tembolj, ako se spomnimo na idealno, mnogo obetajočo mladost dr. Oražna. Ali ruski pregovor pravi: do 30tega leta revolucionar, potem pa vladna kanalja. In hoc signo vincas.

Coprnijske v Ljubljani. Piše se nam: Ravno čitam v Slovincu o neki coprnici, ki biva nekje v Gornji Šiški. Ljudem slepari in jim prorokuje — bodočnost. Poznam sam v Ljubljani mater peterih hčera: naročila si je to coprnico pred

tedni domov, in ji ukazala, naj prorokuje vsaki izmed njenih hčera usodo zlasti z ozirom na bodočega ženina. Čudno se mi ne zdi, ako si išče skrbna, če tudi jako malo brihtna mati svetov pri coprnici; vsekakor čudno pa je postopanje ljubljanskih policijskih vodilnih krogov, ki jim morajo biti vendar take stvari dobro znane in jih meni nič tebi nič trpe. In Ljubljana noče biti rovtarska vas, ampak deželno stolno mesto!

Cirkus Tavčar & Compagnie. 19. novembra, to bo torej tisti dan, „s tolikim veselam perpelan“, ko se bo v beli Ljubljani vršil najreakcionarnejši shod, ki je sploh mogoč, shod naše liberalne stranke. Čisto gotovo pa še to ni, saj vemo, da dr. Tavčar svoje mnenje spreminja tudi večkrat sicer, ne samo takrat, kedar se gre za volilno pravico.

Piškoti in drugo. Dr. Tavčarja pisava „Našega Lista“ čisto nič ne boli. Zakaj ne, tega gospod prvak ni povedal; ali za to ne, ker smo mu preneznatni, ali ker ima mož predebelo kožo. Mogoče je tudi, da ga v lastnem interesu boleti — noče, kar je jako pametno. Faktum je torej, da ga ne boli. Peče pa ga, kedar „Učit. Tovariš“ odreče pokorščino, in to po pravici. „Naš List“ ni nikoli užival dobre liberalne vzgoje, „Učit. Tovariš“ pa je nežno in rahločutno čuteče dete; kedar je to dete kaj pogodrnjalo, obljubil mu je dr. Tavčar ali kak njegov namestnik par bonbonov in piškotov, in dobro vzgojeno dete se je tudi vedno in redno pomirilo. Samo zadnjič je pozabilo na svojo dobro vzgojo. Začelo je rentati in hruliti, godrnjati in jezari, kakor „kak velik“, in končno je pokazalo — sram ga bodi — celo jezik. To je bilo seveda tudi dobro vzgojenemu dr. Tavčarju preveč; segel je po nežegnano miklavževko za zrcalo, kjer hrani pratiko in druge take liberalne spominske knjige, položil neposlušnega „Učiteljskega Tovariša“ čez koleno, ga pošteno našvrkal, ter ga zapodil v kot. S tem je stopila afera v nov štadij. Ata Tavčar so prezirali dober teden neposlušno in nehvaležno svoje dete — „Učit. Tovarišu“ je pa tudi „šnoba“ zrasla, in ustrahovano dete se je korajžno kujalo. Bog ve, koliko časa bi še ta napetost trajala — ali zastor se je dvignil, in pričelo se je III. dejanje. Na poset so prišli namreč stric, oča Luka Jelenc. Položaj za strica je bil seveda jako mučen. Tavčarju se zameriti — hm! sitno — fant seveda pa tudi nima prav. Kako se torej rešiti iz zagate? Stric Jelenc je malo razmišljal, potem pa začel z vzgojo. Podučil je fantka, spomnil ga na IV. božjo zapoved, in mu obljubil bonbonov in piškotov, če bo pa priden kaj dalj časa, tudi še pomarančo na vrhu. Ker fantek le še ni hotel prositi oduščenja, storil je stric to sam, ter izposloval pri dr. Tavčarju popolno amnestijo. Na to so dr. Tavčar fantička tudi res zopet privili na junaške svoje prsi, in obnovili stričeve obljube. Sedaj pa so srečni vsi trije: dr. Tavčar, ker je otroka pomiril, in ker ve, da nima za svojega varovanca ni bonbonov, ni piškotov, ni pomaranč — ampak k večjemu navadno — figo; stric Jelenc in dete pa, ker res verjameta na čudeže. Zraven misli stric seveda, da je mož, in ker to stric misli, misli to tudi dete o sebi, česar mu ni zameriti. Svoje bralce pa prosimo, da čitajo to notico, v kateri govorimo o možeh in figah, pazljivo, da ne izreče potem kdo čudno in neumestno spojino obeh besed v eni sapi — —

Od upravnistva. Nekateri reklamacije so nam naravnost nerazumljive. List odpošljemo na tiste p. n. naročnike, ki ga reklamujejo, v skupnem zavitku z drugimi naročniki vred, zato se nam zdi res čudno, kje naj se izgube dotični eksemplari. Prosimo torej, naj nam takoj naznani, kdor lista pravočasno ali sploh ne prejme, in ne še le čez delj časa, ko že ni prejel več števil. Reklamacije so poštnine proste. Imamo že tudi slučaje, da so prejemale list nenaročniki, bodisi iz tega ali drugega namena. Upravišтво zagotavlja, da odpošilja list redno na vse naročnike.

Razglas o razdelitvi državnih podpor za zboljšanje hlevov v l. 1907.

C. kr. kmetijsko ministrstvo je za l. 1906. dovolilo določeno vsoto kot državno podporo za primerna zboljšanja hlevov, ki se bo pa zaradi priprav mogla izplačati šele l. 1907. Ta državna podpora se za l. 1907. namerava zvišati.

Državna podpora za zboljšanje hlevov je namenjena takim kmetovalcem, ki nameravajo v zmislu tega razglasa hlev to zimo ali spomladi l. 1907. tako zboljšati, da bo to zboljšanje vredno nagrade. Za podporo lahko prosijo kmetovalci iz vseh krajev naše dežele, vendar se bo v prvi vrsti oziralo na prosilce iz takih krajev, koder govedoreja kmetovalcu največ do-
naša in kjer je za prospeh mlekarstva, za do-
bivanje brez hibnega mleka nujno potrebno, da se
hlevi zboljšajo, ki sedaj nikakor ne zadoščajo.

Za podpore vredna se bodo smatrala le ona zboljšanja domačih (ne planinskih) hlevov, če se hlevi, kjer se napravlja gnoj, ki niso tlakani, niti nimajo odtokov, po vzgledu drugih vzornih hlevov, po dobrih načrtih ali po navodilu strokovnjakov, posebno kmetijskih potovalnih učiteljev in učiteljev na kmetijskih šolah, izpre-
mene v tlakane hleve z vednim izkidavanjem in se gnojišče ter gnojnična jama naredita posebej, zunaj hleva.

Pri zboljšanju hleva je vsekako spolniti te-le pogoje:

1. Skrbeti je, da ima hlev dosti svetlobe in čist zrak, ki se doseže s primernimi pre-
trovalnimi napravami, da je zadosti prostoren in vedno popolnoma snažen. Živalsko stojišče je tako urediti, da se živali lahko izpuščajo na napajališče in da ob času požara lahko pri-
dejo na prosto. Pri ureditvi je skrbeti za teletje koče (tekališča) in za to, da se lahko donša krma in stelja, gnoj pa lahko in hitro iz hleva spravlja.

2. Tlak je narediti, kakor dopuščajo raz-
mere, iz betona, kamenja, opeke ali iz lesa. Kar se lesa za hleve rabi, ga je treba posekati pra-
vočasno po zimi, da je trpežnejši, in če je mogoče, naj se namaže s kakim varovalnim sredstvom.

3. Stojišča morajo biti nepredorna, morajo toliko viseti, da gnojnice odteka, in v hlevu mora biti jarek za gnojnico, da se neovirano odteka v gnojnično jamo zunaj hleva.

Gnojišče, ki mora vsekako biti zunaj hleva, je lahko prosto ali pokrito. Za gnojnične jame se želi, da so nepredorne in imajo take priprave, da se gnojnica iz njih jemlje lahko in brez truda; vendar so pa tudi drugače narejene gnoj-
nične jame dopustne, ki so v deželi navadne, da so le dobro narejene in nepredorne. Prošnje onih prosilcev, ki si priskrbe gnojnične sesalke ali druge primerne priprave za izpraznjevanje gnojničnih jam, potem gnojnične sode in raz-
prševalnike, bodo imele prednost.

Nekolkovane prošnje za podpore, kjer je povedati, koliko glav živine prosilec navadno redi čez zimo, je

najkasneje do 1. decembra t. l. poslati podpisnemu glavnemu odboru. Glavni odbor potem pošlje k prosilecem potovalne učitelje, da jih pouče o zboljševanju hlevov ter jim narede načrte.

Zboljšanja hlevov bo zgotoviti vsaj do 1. julija 1907 ter bo do tega dne semkaj naznaniti, da so gotova. Kdor do tega časa zboljšanja ne zvrši, izgubi pravico do podpore.

Dovršena zboljšanja hlevov bodo potovalni učitelji pregledali, in na podlagi njih poročil bo glavni odbor stavil c. kr. kmetijskemu minist-
stvu primerne nasvete, kako je nagrade razdeliti. Pri tem nasvetovanju se bo oziralo na število prošenj, na obseg in način zboljšanj, na velikost stroškov, na to, ali je v dotičnem kraju mnogo ali malo zboljšanih hlevov, in pa seveda tudi na premoženjske razmere prosilcev.

Dovoljene državne podpore se izplačajo poleti 1907, a podpisani glavni odbor posameznim prosilecem nikakor ne more jamčiti, ali kaj in koliko dobodo. Glavni odbor je pa v uvaževanja vrednih slučajih pooblaščen, da sme dovoliti predujem za zboljšanja, ki so že pričeta.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske. — V Ljubljani, 1. okt. 1906. — Oton pl. Detela, predsednik; Gu-
stav Pirc, ravnatelj.

Stavbeno, umetno in konstrukcijsko ključavničarstvo.
Hidravlične vidre in sesalke.

JOSIP WEIBL

J. Spreitzerja nasl.

Ljubljana

Slomškove ulice 4.

Žično omrežje na stroj, ohajilne mize, ograje na mirodvoru, vežna vrata, obmejno omrežje, stolpni križi, balkoni, verande, štedilniki itd. 12—5

Razpošiljanje blaga
na vse kraje sveta!

Najcenejša, največja
eksportna trrdka!



H. Suttner urar Ljubljana



Mestni trg nasproti rotovža, preje v Kranju
priporoča svojo veliko, izborno zalogo finih

švicarskih ur

brilantov, zlatnine in srebrnine v ve-
liki izbiri po najnižjih cenah.

V dokaz, da je moje blago res fino in dobro, je to, da ga razpošiljam po celem svetu. Na stotine pohvalnih pism je vsakomur pristo-
voljno na ogled, da se lahko sam prepriča.

Prosim, zahtevajte veliki novi cenik, ki se pošlje zastonj in poštne prosto. 26-22



David Seravalli

v Ljubljani, Slomškove ulice 19

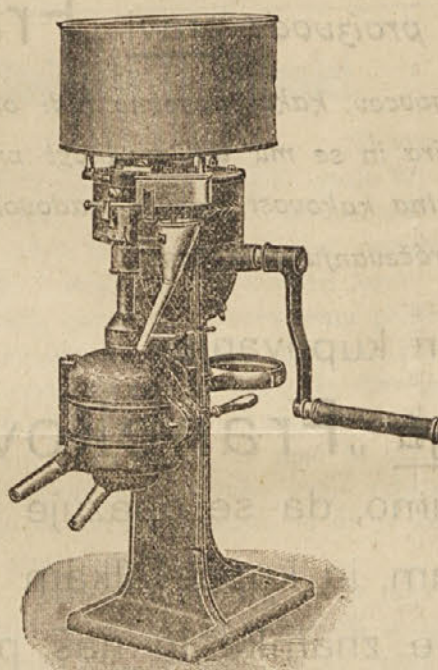
Kiparstvo in tovarna za
umeteljni kamen 12—5

Vsa kamnoseška dela so iz-
vršena iz umetelnega kamna.

Izdeluje cementne cevi, stopnice, podstavke, ograje, strešne plošče, različne cementne plošče za tlak, vodo-
mete, žlebove in školjkaste izlive za vodovode, žlebove za krmo konjem in govedi, okraske, podobe, fasadne dele, plošče in tlak iz mavca za stene in strope. Zaloga blaga iz kamenine in zaloga šamotne opeke.

Zastopstvo za obočne stropne trame, patent „THRUL“.

Vse je narejeno solidno, strokovnjaški, po zmernih cenah in pod garancijo.



Iščemo zastopnikov

na vseh sposobnih tržiščih za prodajo naših prvovrstnih strojev
za posnemanje mleka

originalnih Meys-posnemalnikov

Prosto viseč, na kroglastih ležiščih tekoč izločilni bobnič, igraje lahek tek, kolesovje je popolnoma pokrito, olja se porabi zelo malo, posnemanje je najtanančnejše, trpežnost največja. — Spričevala o 12- in večletni uporabi.

Edini izdelovatelji:

6—6

Jos. Meys & Co., Hennef | Sieg (Nemčija).

Oglasijo naj se le taki kupci, ki bodo kupili stroje
za lasten gotov račun.

Oglejte si — **poljedelskih strojev**, slamoreznic, čistilnic, mlatilnic, gepelnov in preš za grozdje in sadje, štedilnikov, peči, železnih nagrob-
nih križev itd. pri
FR. STUPICA V LJUBLJANI
na Marije Terezije cesti št. 1
in na Valvazorjevem trgu 6, nasproti Križanske cerkve.

Ravnatom zamorete kupiti vsak čas po najnižjih cenah traverze, železniške sline, cement in vse druge stavbne potrebščine, razno orodje, sesalke za vodo, vino in gnojnico, vseh vrst tehtnice in uteži in vse druge v železninsko stroko spadajoče predmete.

Pozor! Čitaj!
Bolnemu zdravje!

20 — 7

Pozor! Čitaj!
Slabemu moč!

Pakraške želodčne kapljice.



Pakraške želodčne kapljice: Delujejo izvrstno pri vseh želodčnih in črevesnih boleznih ter odstranjujejo krče, bo-
lesti iz želodca, vetrove in čistijo kri, pospešujejo prebavo, zganjajo male in velike gliste, odstranjajo mrzlico in vse druge bolezni, ki vsled mrzlice nastajajo. Zdravijo vse bolezni na jetrih in vranici. Najboljše sredstvo proti bo-
lesti maternice in madron; zato ne smejo manjkati v nobeni meščanski in kmečki hiši. — Naj vsakdo naroči in naslovi: **Peter Jurišić, lekarnar v Pakracu** šte-
v. 60, Slavonija. — Denar se pošilja naprej ali s poštanim povzetjem.

Cena je sledeča (franko na vsako pošto): 12 stekleničic (1 ducat) 5 K, 24 stekleničic (2 ducata) 8 K 60 v., 36 stekleničic (3 ducata) 12 K 40 v.

Slavonska zel.

Slavonska zel se rabi v prav sijajnim in najbolj-
šim uspehom proti zastarelemu kašlju, bolečinam v prsih, zamolklosti, hripavosti v grlu, težkemu dihanju, astmi, proti bodanju, kataru in odstra-
njuje goste sline ter deluje izvrstno pri vseh, tudi najstarejših prs-
nih in pljučnih bolečinah. Moja zdravila Pakraške želodčne kapljice in Slavonska zel priporočajo mnogi najboljši zdravniki.

Cena je sledeča, (franko na vsako pošto): 2 originalni steklenici 3 K 40 v.; 4 originalne steklenice 5 K 80 v.; 6 originalnih steklenic 8 K 20 v.

Manj od dveh steklenic se ne razpošilja. Prosim, da se naročuje naravnost na mene pod naslovom:

**P. Jurišić, lekarnar v Pakracu šte-
v. 60, Slavonija.**

Čitaj! Naroči! Ne bo ti žal!

Tri goldinarje

velja poštni zabojček
brutto 5 kilo (okoli
50 do 60 kosov) **toaletnega mila (odpadkov)**
lepo sortiranega
z vijoličnim, rožnim, heliotrop, mošusovim, šmarničnim
breskvinim itd. duhom.

Razpošilja proti povzetju podjetje Manhattan
Budapešta, VII. Bezeredy ul. 3.

6dlikovana

v Parizu s častnim
križcem, diploma in
zlato medaljo.

Patentirana

v 30 državah.



Streha prihodnosti!

Cementna zarezna strešna opeka

iz portland-cementa in peska

Praktična! Lepa!

Trpežnejša in bolj lahka streha, kakor iz
vsake druge vrste strešnih opek iz ilovice.

Edini izdelovatelj za Kranjsko:

Janko Traun

izdelovatelj cementnin na Glincah
pri Ljubljani.



Izborno zalogo vsakovrstnih
novih in starih vin v sodih
in steklenicah priporoča

ANTON MÜLLER

vinotržec v Domžalah

(Kranjsko).



PFAFF

šivalni stroji

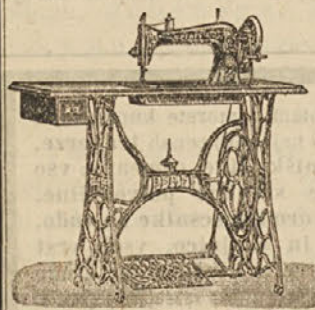
so najboljši

za družinsko uporabo.
Šivajo, krpajo in vežejo.
Neprekosljivi za obrtne namene,
šivajo naprej in nazaj.
! Kroglasto ležišče !

Glavni zastopnik

Fr. Tschinkel

Ljubljana • Kočevje
Mestni trg 9. v gradu.
52-19



Zakonito zavarovano.

Vsako ponarejanje in ponatiskovanje kaznjivo.

Edino pravi je

Thierryjev balzam

le z zeleno znamko z nuno.

Staroslaven, neprekosljiv zoper mo-
tenje prebavljanja, krče v želodcu, ko-
liko, prehlajenje (katar), prsne bolezni,
influenca itd. itd.

Cena: 12 malih ali 6 dvojnatih steklenic ali 1 velika po-
sebna steklenica s patent. zamaškom K 5.— franko.
Thierryjevo centifolijsko mazilo splošno znano kot „non plus ultra“
za vse še tako zastarane rane, vnetja, poškodbe, ture in
otekline vseh vrst. — Cena: 2 lončka K 3-60 franko raz-
pošilja le proti predplači ali povzetju 44

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogški Slatini.

Brošuro s tisoči zahvalnih pisem zastonj in franko.
Dobiva se skoro v vseh lekarnah in medic. drogerijah.

Brezskrbno

družinsko srečo garantira najvaž-
nejša knjiga o preoblagodarjenju z
otroci. Z nad tisoč zahval. pismi pošilja
diskretno proti 90 v. v avstr. poštah
znamkah ga. A. Kaupa, Berlin S. W. 296
Lindenstrasse. 50.

Kakšno lastnost ima

pravi „Franckov“ dodatek k kavi zraven svojih kakovostnih prednosti?

Da isti predstavlja izrečen

narodni proizvod čistejše kakovosti, ker se je poljedelstvo
s : **cikorijinimi** : koreninami, katere se pri izdelovanju kot surovina pora-
bijo, po velikem naporu ter mnogostranskih žrtev tvrdke Henrik Francka
Sinovi upeljalo in udomačilo že tekom nekaterih desetletij tudi v deželi, tako
da se pokrije danes že vsa potreba v surovini potom domačega poljedelstva,

Pravi „Franckov“ dodatek k kavi je torej
narodni izdelek, kateri je prinašal poljedelstvu, ker je z
istim v ozki zvezi, znamenite koristi ter nove vire zaslužka.

Da se zamore le relativno-skromnemu obsegu v deželi opravljenemu, še
dosti dobička donasajočemu obdelovanju cikorijske — s katerim je seveda
v nekaterih krajih žalibog še pičlo použitje kavinih surogatov v razmerju — po-
deliti gosp. sadilem cikorijske zaželjeno večjo razširjenost, želelo bi se, da se ta
priznani ter s poljedelstvom tako blizu sprijaznjeni

narodni proizvod: **pravi „Franckov“ dodatek k kavi**,
od gosp. trgovcev, kakor posebno tudi od cenjenih konsumentov kot **domači iz-**
delek podpira in se mu dá prednost pred izdelkom iz tujedeželnih surovin, pri
čemer izvrstna kakovost trgovcu zadovoljnost svojih odjemalcev jamči in njego-
vemu priporočevanju dela čast.

Pri kupovanju

pravega „Franckovega“ dodatka k kavi
pa prosimo, da se opazuje velika previdnost ter se tudi
služkinjam in kupčevalkam pusti v znožju zaznamovane
varstvene znamke in naš podpis dobro zapomniti, kajti
naši izdelki se ponarejajo v zelo motljivih — posnemah —
ki so na videz enake, od drugih tovarn.

Spoštovanjem



Varstvena znamka.



Varstvena znamka.



Varstvena znamka.

Henrik Francka Sinovi
Zagreb.

Le „Zvezdna“ cikorijska

iz Prve jugoslovanske tovarne
za kavine surogate v Ljubljani

je pravi slovenski izdelek!